

EDITORIAL

Salvem a Vinatea

La **falta d'autoestima** del poble valencià es alarmant. Igual que el restant dels espanyols, patim un complex d'inferioritat que fa que pensem que lo de fora es, per sistema, millor que lo de casa; només que en el cas valencià eixe sentiment s'ha potenciat fins a l'extrem per part del poder polític. Aixina, patim un sucursalisme malaltuç que nos fa fàcilment manipulables.

Per eixemple, si no estas d'acort en la forma en la que s'està implementant l'ús de la bicicleta en les ciutats, t'ixen en allo de que en **Amsterdam** tot lo mon va en bici, i en això pareix que ya tenen aval de sobra. Això sí, en lo que no entren es en la comparació de les respectives rets de transport públic alternatiu a l'automòbil, que bovós no són.

Puix ya que tant els agrada comparar-se en societats estrangeres, anem a jugar ad eixe joc.

No es possible imaginar que l'ajuntament de **Londres** reforme **Trafalgar Square** i, entre les condicions als participants en el concurs públic, no incloga una clausula que diga que la columna de **Nelson** no s'ha de tocar. Eixe despreci a un heroe nacional no se li ocorreria a cap londinenc, i manco a un representant polític.

Aci, en canvi, l'heroe nacional **Vinatea** es tractat com un semafor o una paperera. Si molesta, se lleva i en pau. Es lo que passa quan governen polítics que no creuen en el poble, que només viuen per a seguir les directrius dels seus partits i deuen obediencia a poders externs als que la condició valenciana els importa un moniato.

I, quan veuen que les protestes van en serio i no les poden ningunejar, per a eixir del pas proponen buscar al monument un altre lloc que—diuen—seria més adequat, com el jardí al costat del **Palau de la Generalitat** o enfront del **Palau dels Borja**, seu de les **Corts**. Però, ¡espera!, si de veres pensen que eixos llocs són més adequats, ¿per qué no els propongueren temps arrere, al marge de la remodelació de la plaça de l'Ajuntament?

Puix perquè per desgracia vivim en la **política de les ocurrences**: fan lo primer que els passa pel cap sense medir les conseqüències i, en acabant, quan han clavat la pota ben clavada, busquen solucions a la desesperada.

En realitat no els importa l'estatua, si per ells fora la posarien en una placeta de l'extrarradi o en algun almagasen municipal, pero ya que s'ha montat un canyaret no van a dur-la a un lloc tan descaradament anodi i, fent de la necessitat virtut, diran molt convençuts que en el lloc que volen—ara—posar-la en realitat estaria millor.

I, si no poden traslladar-la, si la protesta es

tan forta que han de deixar-la en la plaça, li buscaran un lloc més discret, i sobre tot, li llevaran la base, que es massa alta per a l'importancia que volen donar al personage.

Ves i dis-los als londinencs que l'estatua de Nelson, que està en lo alt d'una columna de 46 metres, van a posar-la a ras de terra, a vore qué te diuen.

Lo pijor, en el fondo, no es que s'hagen equivoocat al fer la convocatoria, lo pijor es que de veres els molesta l'estatua, perquè els molesta el personage i lo que representa. Un poble sucursaliste ha de tindre referents sucursalistes, com **Joaquín Fuster**, i no personages orgullosos de la seua valenciania.

Una cosa bona ha eixit de tot açò. S'ha creat la **Plataforma Salvem a Vinatea** que, en el moment d'escriure estes llinees, arplega ya 41 adhesions d'associacions i entitats, no només les que se poden nomenar valencianistes, sino de lo més divers de la societat valenciana. (No cal dir que el **Rogle Constanti Llobart** es una d'elles). Fea molt de temps que un objectiu no concitava tanta unanimitat.

Entre les iniciatives que ha posat en marcha la plataforma, de moment es troba la redacció d'un **manifest**, el qual s'ha dirigit a tots els grups polítics en representació en l'Ajuntament de **Valencia** per a que presenten mocions al pleneri en l'objectiu de que l'estatua es mantinga en l'emplaçament actual.

L'actuació següent es l'elaboració d'una carta dirigida a cada u dels onze ajuntaments involucrats en el contrafur del **Fet de Vinatea** demanant-los que recolzen la petició de la permanencia de l'estatua.

Mentrestant, s'ha recolzat la concentració convocada per la **Associació de Juristes Valencians** el passat dumenge, 20 de novembre, als peus del monument per a reivindicar l'importancia del personage, aixina com la recuperació del **Dret Civil** valencià, lluita en la que el valencianisme està recolzant-los des del primer moment.

S'han creat perfils "**Salvem a Vinatea**" en les diverses rets socials—Facebook, Twitter i Instagram—, aixina com una pagina web: **www.salvemavinatea.com** a on se proporcionarà informació de les accions dutes a terme. La pagina inclou un apartat en documentació que de moment conta en un llibret en la biografia de Vinatea i un comic. Tambe s'ha iniciat una campanya de visibilisació en l'imatge que se pot vore en esta mateixa pagina.

L'estatua s'instal·la en la plaça en 1993. En **2033** commemorarem els **700 anys** del Fet de Vinatea; perseverarem per a conseguir que al mateix temps pugam commemorar els **40 anys** de l'erecció del seu monument.

PUBLICACIÓ EN
LLENGUA
VALENCIANA

LA CITA

Vinatea es l'heroe valencià fonamental. És un heroe civil i civilisat, que defen el Dret, civilment, jurídicament i per la via jurídica que no es mai violenta.

Miquel Adlert

SUMARI

- 1
• EDITORIAL: **SALVEM A VINATEA**
- 2
• LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
• PATRIMONI VALENCIÀ: **L'ANY MARIÀ BENLLIURE**
- 3
• JOCS TRADICIONALS (LXXXVI): **VOLA O NADA O CAMINA**
• RESENYA BIBLIOGRÀFICA: **MATAR O MORIR**
• CALENDARI INTERASSOCIATIU 2023
- 4
• FENT MEMORIA: **DECORACIÓ I ALLUMENAMENT (i II)**
• CORONA POÈTICA (IX): **DONÍS MARTÍN ALBIZUA**
• CORONA POÈTICA (X): **ISIDRE VICENT LÓPEZ CRUZ**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva, l'encarregat de la redacció final de cada articul te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferencia. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosatres.

ACTIVITATS CULTURALS DECEMBRE DE 2022

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

Convencio (Convencio Valencianista)
www.convenciovalencianista.org
cvalencianista@gmail.com

GAV (Grup d'Accio Valencianista)
C/ Julià Peña, 3. 46018 València C.
grupdacciovalencianista.com

INEV (Institut d'Estudis Valencians)
www.inev.org
info@inev.org

LRP (Lo Rat Penat)
C/ Trinquet de Cavallers, 9. 46003
València C. Tel: 963 91 09 92
www.loratpenat.org
secretaria@loratpenat.org

RACV (Real Academia de Cultura Valenciana)
C/ Avellaner 26. 46003 València C.
Tel 963 91 69 65 // www.racv.es

4 Dec. (dumenge) 18:30 h. C.C. La Beneficència (C/ Corona, 36, València C.).

CONCERT DE NADAL

Grup de Danses i Cant València de Lo Rat Penat.

Acces lliure fins completar l'afor.

+Info: **LRP**

A partir del **12 Dec.** De 17 a 21 h. Seu de LRP.

FIRA DEL LLIBRE DE NADAL

+Info: **LRP**

15 Dec. (dijous) 18 h. Saló del Consolat de Mar de la Llonja de la Seda (C/ de la Llonja, 2. València C.).

ACTE D'INVESTIDURA COM A ACADEMICA NUMERARIA a **Carmen Boldó Roda**.

+Info: **RACV**

A partir del **20 Dec.**, en la seu de LRP, de 17 a 21 h. podrà arregar-se el:

CALENDARI DE LRP

Calendari de taula realitzat en guany per **José Vte. Gómez Bayarri** i **Amparo Cabanes**.

+Info: **LRP**

28 i 29 Dec. (dimecres i dijous) Seu del GAV.

FIRA DE NADAL DEL LLIBRE VALENCIÀ

Organisa: GAV i INEV

+Info: **GAV i INEV**

Rogle en Internet

Facebook: **Rogle Constanti Llobart**

Twitter: **@rogleconstanti**

Tots els eixemplars editats fins ara estan en:

www.rogleconstantilllobart.com

PATRIMONI VALENCIÀ

L'Any Marià Benlliure

J.M.M.

L'any que acaba fon declarat "Any Marià Benlliure" pel Decret 4/2022, de 28 de gener, de la **Generalitat Valenciana** a instancies del **Ajuntament de Creuilent**, que sollicita esta declaracio junt a la **Federacio de Confraries i Germandats de la Semana Santa** de la localitat. Han segut precisament estes entitats les que mes transcendencia han donat a la figura de l'escultor valencià, desenrollant un ample programa d'activitats per a commemorar el 75 aniversari del seu falliment i donar difusio a la seua obra. Creuilent te un museu dedicat a Benlliure que conté una important coleccio d'obres i des dels organismes locals citats no s'han escatimat mijos en la celebracio. Al contrari que la Generalitat, que ha estat absent a l'estar immersa en la celebracio d'un altre "Any", el dedicat a la promocio de la figura de **Joan Fuster** i l'obra antivalenciana del mateix.

El **Ajuntament de València**, localitat natal

VISTA DEL JARDI DE LA CASA-MUSEU BENLLIURE

VISTA DE L'ESTUDI DE LA CASA-MUSEU

de Benlliure i a on se formaria com artista, tampoc es que haja donat massa transcendencia a qui es fill predilecte de la Ciutat i artista de fama universal. Constituixen el gros de la celebracio la represtinacio de dos de les seues obres situades en la via publica: les dedicades al **pintor Ribera** i al **Marqués de Campo**; a lo que s'ha de sumar una exposicio en la **Casa-Museu Benlliure** i una atra, molt senzilla, en els fondos que conserva el **Archiu Historic Municipal**, en el **Palau de Cervello**. **Eduart Escalante**; El **Rogle** dedicà un articul a la vida i obra de l'artista en el bolleti numero 72 de setembre de 2012, pero esta era una ocasio per a deixar constancia del considerat com l'últim gran mestre del realisme decimononic, el qual gojà de l'amistat de dos grans genis internacionals: el seu amic **Vicent Blasco**

ACCIDENTI!, 1886

Ibáñez, per a qui escolpiria el sarcòfec que devia contindre les seues despulles —hui esta peça se troba exposada en l'accés principal al **Cementeri General de València**—; i l'atre, **Joaquim Sorolla**, del qual escolpi el bust que presidi el monument que se li dedicà i construï en 1933 en la plaça del **Cabanyal**, monument que desaparegué a conseqüència de la ruada de 1957 —actualment el monument a Sorolla, manco pretencios, està instalat en la plaça de l'Armada Espanyola. Com s'ha alvançat, Marià Benlliure, artísticament, se mantingue fidel als principis estetics del realisme

academicista del segle XIX, encara que llavors ya s'imponia un nou estil en l'escultura: l'expressionisme, del qual son representants figures com **Degas, Rodin o Matisse**. Dins de la varietat tematica de les seues obres, se decanta per temes de caracter popular o be del gust de la classe mija. Consumat coineixedor del seu ofici, dominava el modelat en fanc, en el qual conseguia escultures d'una gran vitalitat, aixina com la tcnica de la talla de marbre i la fundicio en bronze pel procediment de la cera perduda. Un aspecte que, segons els critics, minva la consideracio del seu estil es el del virtuosisme que impregna molta de la seua obra, que el portaria en certs casos a l'excessiu detallisme, lo que alguns consideren que resta espontaneïtat a les seues creacions; a les que, per un altre costat, conseguia infondre un magnific sentit de moviment.

València es la ciutat, despuix de **Madrid**, que mes escultura publica de Marià Benlliure conserva, sent destacables, a banda de les obres ya citades, els monuments dedicats a **Cervantes**, al **pintor Francesc Domingo** —al que admirà com a mestre—, o a **Eduart Escalante**; tambe les virtuts que decoren la frontera principal de l'ajuntament de València, o el seu tumul funerari en el cementeri del Cabanyal.

LA PRIMERA ALEGRIA, 1933

La seua produccio es abundant i, si be es molta la que està en mans privades, puix era un artista requerit per les classes acomodades, abunda l'escultura publica sobre grans personages historics (monarques, politics, escritors, artistes...), tambe la de caracter funerari, tocant a sovint, per una atra banda, una tematica molt particular, la relacionada en el mon tauri. Te obra repartida a lo llarg de diferents països dels distints continents.

Vola o nada o camina

Es un joc senzill, dirigit als mes menuts, encara que es pot adequar a mes majors si s'afeg la pena de pagar penyora.

Assentats entorn a una taula o en terra fent rogle, tots els jugadors se posen les mans en el cap i qui dirigix el joc (l'amo), que ha segut elegit en acabant de "arrepinyar", va dient noms d'animals, fruites, persones i coses.

A cada nom que diu els participants han d'imitar el moviment en les mans. Si diu la paraula "res", tornen a posar-se les mans al cap.

Qui falla, o se n'ix del rogle o, si es que aixina s'ha establert, paga penyora.

L'amo pot nomenar a diferent velocitat: Si ho fa lent, els demes han de relentisar el moviment, si ho fa rapit, accelerar-lo, lo que du a l'equivocacio.

En acabant, si se va establir que se pague penyora, per a recuperar-la, el que falla ha d'obedir l'orde de l'amo i complir els castics mes variats, difícils o ridiculs. En tot cas, sempre acaba sent divertit i entretingut.

EL GAT D'ANGORA, DE JOSEP MONGRELL

RESENYA BIBLIOGRAFICA

N.S.R.

Rueda i Pitarque, Màxim

Matar o morir

L'Oronella-Foment de les Lletres Valencianes, 2022

(111 pàgines)

Màxim Rueda i Pitarque fon finaliste en 2019 del **V certamen Pascual Enguïdanos-George H. White** de relat curt, convocat per l'Ajuntament de **Llíria**, en el relat "Ignorancia". En 2020 fon guanyador ex aequo del **XIX Premi Feases de Novela** otorgat per l'Entitat Cultural Valenciana **El Piló de Burjassot**, en la novela *La guerra dels deus*. Recentment ha segut nomenat **Escriptor de l'Any 2022** per la **AELLVA**.

En esta segona novela de l'autor se produïx un canvi d'escenari respecte a la primera, situant-se l'història en esta ocasió en un món postapocalíptic en el que una densa boira grisa ha ocultat casi completament els rajos del Sol, causant una extinció massiva que ha fet que la raça humana estiga a punt de desaparèixer. Eloi, el protagonista, és un supervivent que ha conseguit alluntar-se de la brutalitat i la violència, pero els problemes acaben per alcançar-lo, desvelant-li una realitat que mai podia haver imaginat.

El relat és molt dinàmic, en un llenguatge natural, clar i directe, que transmet el ritme necessari a l'història per a fer que les poc més de cent pàgines se devoren pel lector en rapidea. L'autor no escatima en salvagisme per a proporcionar al text tota la cruea que l'història necessita per a donar-li verosimilitut. En acabant d'una curta introducció, el llibre va semblant inquietants llavors que conviden a girar la pàgina següent per a vore per a ón continua, barrejant la fantasia, la ciència ficció i el terror. Les ilustracions de l'artista valencià Rafa García, que traslladen al dibuix en mestria algunes de les escenes més impactants, ajuden al lector a adinsar-se encara més en l'argument.

Per baix de l'història principal se pot entrevore una crítica a l'irracionalitat i acientifisme en que cau en molta facilitat la nostra societat actual, i reflectix lo fina que és la línia que separa l'humanitat del salvagisme una vegada s'han afonat els pilars sobre els que se sosté la civilització, més fràgils de lo que podem pensar. El protagonista se veu contínuament espentat a fer lo que no vol, en un acte de pura supervivència. No li quedarà una atra que trencar el compromís al que havia arribat en sí mateixa de no tornar a caure en eixa espiral sense sentit de sanc i dolor, que pensava haver deixat darrere per a sempre, i que el tornarà a alcançar.

"Matar o morir" guanyà l'any 2020 el **Premi de Narrativa Miquel Adlert Noguerol**, otorgat pel **Ateneu Cultural de Paterna**.

CALENDARI INTERASSOCIATIU 2023

Per tercer any consecutiu el **Rogle Constanti Llombart**, participa, junt en unes atres associacions –El Piló, Roc Chabàs-La Marina, Colectiu Lluís Fullana, Lletres de Batalla, Grup d'Accio Valencianista, Associacio Cultural de les Comarques de l'Antic Regne de Valencia i Institut d'Estudis Valencians–, en la publicacio del Calendari interassociatiu, a iniciativa de Convencio Valencianista.

Cada mes se commemoren varies efemerides, o se destaquen a personages rellevants de l'història valenciana o del valencianisme.

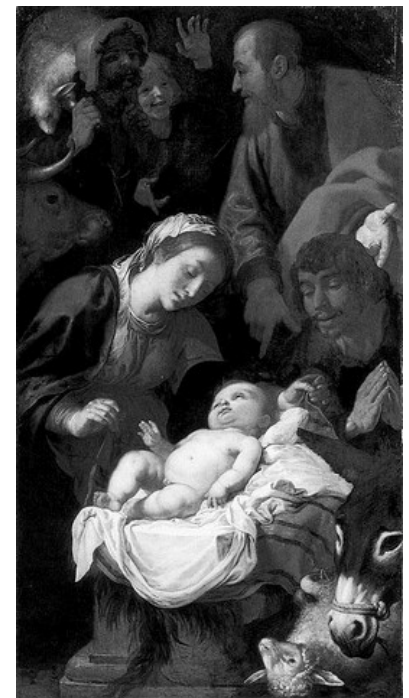

MES D'OCTUBRE

Imagens alusives componen un mosaic mensual i chicotets texts –a vegades acompanyats en un codic QR– ofeixen l'explicacio.

Per a fer-se en ell (5 euros), pot **dirigir-se** a qualsevol de les associacions citades o contactar en:

publicacions@convenciovalencianista.org

ADORACIO DELS PASTORS, DE JOAN RIBALTA. COLECCIO LLADRÓ

*El Rogle els desija
unes molt bones
festes de Nadal
i un 2023 ple de
pau i prosperitat.*

Centenari de la coronació de la Mare de Deu dels Desamparats

FENT MEMORIA

J.M.M.

Decoració i allumenament (i II)

CARRER LA PAU ENGALANAT.
FOTO BARBERÀ MASIP

En la *Crónica de las solemnes fiestas celebradas en Valencia con motivo de la Coronación Pontificia de la Imagen de Nuestra Señora de los Desamparados* (1923) u dels capituls es dedica a deixar constància de "Adornos, iluminaciones, fuegos artificiales y músicas", en alguns comentaris com:

"Las clases altas, las humildes, las Corporaciones, la pequeña industria, el pueblo todo, exteriorizó de algún modo su contento, su devoción y amor a la Virgen."

De les iluminacions d'edificis públics i carrers se diu que eren fantàstiques. Dels primers destacaren les Torres dels Serrans, el Micalet, Santa Caterina, l'estació de la Sociedad Valenciana de Ferrocarriles y Tranvías o l'Estació del Nord; esta última obtingue el primer premi a la decoració de fronteres d'edificis.

De les decoracions de les vies públiques se resenyen les del carrer Saragossa (obra de Benedito), Corregeria, la Pau (dissenyada pels artistes Cortina, Vicent, Ramil i García, la qual obtingue el primer premi), Pintor Sorolla i Barques, Pi i Margall, Baixada de Sant Francesc, Sant Vicent (la part de S. Agustí), Sant Vicent (la part de S. Martí), Sant Ferran, Bosseria, Primat Reig (actual Avellanés), Serrans, Comte de Montornés, plaça del Mercat i la del Cardenal Benlloch (actual de l'Arquebisbe).

CORONA POETICA (IX)

A la Mare coronada

Davant la teua imatge coronada
t'ofrene, dolça Mare els meus afanys,
seràs sempre el consol per als meus plans
quan t'alce fins al rostre la mirada.

Dones misericòrdia que s'apiada
dels errors d'un fals viure ple d'enganys,
el bàlsem sanador dels nostres danys,
deixant essència a rosa perfumada.

Eres la nostra Glòria més volguda,
la llum que sempre ens guia i nos ajuda
quan t'invoquem, perduts, en cada frau.

I et pregue, oh Mare, sigues mediadora
ben prop del Fill a un Poble que t'adora
i gogue baix ton mant l'eterna pau.

Donís Martín Albizua

Hi hague també premis a les vitrines-mostradors dels comerços, als balcons, a les societats i als particulars. En uns casos foren monetaris, en altres el reconeixement es feu en l'entrega de medalles i diplomes.

Estes foren algunes de les notícies que publicava la premsa:

"La calle de San Vicente sufrirá una artística y llamativa transformación por obra y gracia del notable escultor don Alfredo Chust. Este joven artista, cuya pericia y buen gusto en el arte de Fidias ha dado tantas pruebas, ha modelado magníficos adornos y figuras, para convertir dicha vía en un Museo de innumerables bellezas, que llamarán la atención." *La Correspondencia de Valencia* (2-05-1923, p. 1).

"Han comenzado los trabajos para el adorno de la estación de los ferrocarriles del Norte de España, adorno que, según el proyecto acordado por la Dirección, tendrá un sello de distinción y de riqueza digno de las fiestas que van a celebrarse y de la opulenta Compañía que los sufraga.

La fachada de la estación se cubrirá de tapices artísticos; las líneas de la edificación se marcarán con miles de perillas eléctricas [...] La verja que cierra la estación llevará adecuado adorno de guirnaldas y gallardetes... sobre las pilastras de las mismas grandes globos rematados por coronas doradas...". *La Correspondencia de Valencia* (2-05-1923, p. 1).

CORONA POETICA (X)

Cent anys de la coronació

En este Centenari, dels honors
més rellevants que pot obtindre un poeta,
és dedicar-te a Tu, Dolça Mareta,
uns versos delicats qual belles flors.

Paraules que arpleguen junt a plors
les fervents oracions, d'ànima inquiet,
de tot bon valencià de la terreta,
mostrant l'agraïment naixcut dels cors.

Te pregue en devoció per la Ciutat
que a Tu te coronà, que en tot embat
el teu voler immens a tots ampare.

Quan torna a festejar-te, Gran Senyora,
perque eres de València la Patrona,
de tots els valencians la Nostra Mare.

Isidre-Vicent López Cruz

ESTACION DEL NORT ALLUMENADA

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots

fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviaré a casa tots els números que es publiquen durant l'any. Si tens voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, també

te quedariem molt agraïts. El nostre número de conte, en **Caixa Popular**, és:

ES52 3159 0018 1926 1586 4721